

РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ НА ПОЛТАВЩИНІ У КОНТЕКСТІ МІЖКОНФЕСІЙНОГО ДІАЛОГУ

Загальна суспільно-політична ситуація на Полтавщині засвідчує, що стан міжконфесійних відносин у регіоні загалом спокійний. Взаємовідносини представників релігійних громад між собою розвиваються безконфліктно, проявів дискримінації, нетерпимості, насильства на релігійному ґрунті немає.

Характерною особливістю релігійної ситуації в області є зміцнення громадянської позиції та піднесення ролі релігійних організацій у сфері державно-церковних відносин. Нині не можливо уявити процес реалізації державної політики у цій сфері без участі в ньому духовенства, священнослужителів, віруючих різних віросповідань.

Полтавщина входить до переліку областей з досить високими показниками відтворення мережі релігійних організацій. Разом з тим, аналіз ситуації в релігійній сфері свідчить про зниження темпів росту легалізації релігійних громад протягом останніх років. Якщо у 2004 році статуту зареєструвала 41 релігійна організація, то у 2005 – 22, а в 2006 лише 18. Спостерігається зростання ролі й посилення впливу релігійних організацій в різних сферах суспільного життя області. Така тенденція буде зберігатися ще протягом декількох років. З одного боку, це позитивний фактор в плані утвердження християнських традицій і моралі, а з іншого – посилення боротьби за сфери впливу призводить до напруги у міжконфесійних та внутріньоцерковних відносинах.

Область відзначається конфесійною розмаїтістю (39 конфесій, течій і напрямків). Станом на 1 січня 2007 року на Полтавщині діяло 914 релігійних організацій, з яких дві незареєстровані (896 релігійних громад, 8 управлінь, 2 духовні навчальні заклади, 4 монастирі, 1 братство та 3 місії). Найчисельніші з них – Українська Православна Церква Московського Патріархату – 406 організації (44,4% усієї релігійної мережі), Українська Православна Церква Київського Патріархату – 141 (15,4%), Всеукраїнський союз об'єднань євангельських християн-баптистів – 76 (8,3%), Українська уніонна конференція церкви Адвентистів сьомого дня – 44 (4,8%) та Всеукраїнський союз церков християн віри євангельської – п'ятидесятників – 42 (4,6%).

Домінуючими загалом залишаються православні конфесії (570 релігійних організацій, або 62,4% від їх загальної кількості). Переважно вони зосереджені у великих містах та районних центрах області.

Серйозних причин, які могли б суттєво вплинути на міжрелігійні відносини в регіоні, призвести до їх загострення, як то міжконфесійна диспропорція в державно-церковних відносинах, порушення прав і свобод віруючих тощо, немає. Релігійна ситуація в області стабільна і прогнозована, вдається уникнути проявів релігійного екстремізму й фанатизму.

Церква як соціальна інституція користується певним рівнем довіри населення регіону. Водночас такого впливу в суспільстві як у Західних областях держави на сьогодні вона ще не має. Лише відзначення великих релігійних свят, освячення новозбудованих храмів збирають масові аудиторії. В інші дні богослужіння відвідує незначна частина населення. Протестантські громади, за винятком декількох, що діють в містах Полтаві та Кременчуці, також малочисельні.

Духовенство та віруючі області постійно беруть участь у представницьких державних та громадських заходах (відзначення Дня Соборності України, Дня Конституції, Дня Незалежності, Дня Перемоги тощо). 8 православних священиків (4 – УПЦ МП, 2 – УПЦ КП, 2 – харизмати) є депутатами районних та сільських рад. Настоятель Всіхвятського храму УПЦ МП о.Георгій, секретар епархіального управління УПЦ КП о.Миколай та старший пресвітер Об'єднаних церков Євангельських християн-баптистів області Овсій О.І. є членами координаційної ради з питань запобігання захворюванню на СНІД, яка створена при облдержадміністрації. Єпископ Полтавського обласного управління Української Християнської Євангельської Церкви Беспалов О.В. є членом координаційної ради з питань розвитку і підтримки волонтерського руху при облдержадміністрації, а протоієрей Спаської церкви Полтавської епархії УПЦ МП, голова епархіального відділу із взаємодії зі збройними силами, правоохоронними органами та виправно-трудовими закладами о.Олександр є членом обласної спостережної комісії, яка створена розпорядженням голови ОДА

відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах».

Діючими в області громадами віруючих усіх церков і конфесій опікуються 710 священнослужителів, 349 із них належать до православного духовенства. Через дефіцит кадрів у православних єпархіях близько третини парафій діють нерегулярно протягом багатьох років. Краще забезпечені священнослужителями протестантські громади.

Для задоволення сакральних потреб релігійні організації мають 548 будівель. Із них 204 типові культові споруди (28 пам'яток архітектури), 344 приміщення, що пристосовані під молитовні будинки. У стадії будівництва 64 храми та молитовні будинки. 225 релігійних громад, які не мають власних культових споруд, орендують приміщення державних установ, організацій та приватних осіб.

За сприяння органів влади, підприємств, фірм, а також окремих підприємців в області продовжувались реставраційні роботи культових споруд, які є пам'ятками архітектури. Це комплекси споруд Мгарського Спасо-Преображенського, Хрестовоздвиженського, Різдва-Богородичного монастирів, Вознесенського, Свято-Покровського, Благовіщенського храмів УПЦ МП та деяких інших. Завершені зовнішні та продовжуються внутрішні роботи по відбудові Свято-Успенського кафедрального собору УПЦ КП у м. Полтаві. Споруджуються нові храми у районних центрах області, які до цього часу не мають типових культових споруд (Глобине, Чорнухи, Шишаки, Нові Санжари, Оржиця) та ряді сіл. Продовжується будівництво Воскресенського кафедрального собору УПЦ МП у м. Полтаві.

На даний час в області практично всі культові споруди, в тому числі й ті, що взяті під охорону державою як пам'ятки архітектури, передані релігійним організаціям, окрім споруд колишньої консисторії та архієрейського будинку Полтавської єпархії, де в даний час розміщується військовий госпіталь Міністерства оборони України.

Національними меншинами та їх релігійними організаціями видається 9 газет. 5 з них засновані єврейськими, 2 мусульманськими по 1 російською та польською мовами. Поряд з російською газети друкуються мовою відповідного етносу.

Для задоволення релігійних потреб меншин в області діє 21 релігійна громада: 12 іудейських, 6 мусульманських, 2 німецькі євангелолютеранські, 1 корейська християнська методична церква.

Важливе значення надається Церквою соціальної роботи. Переважно вона проводиться за двома напрямками – добродійним та освітньо-виховним – і зосереджується в основному на молодіжній аудиторії: у сфері організації молодіжних рухів у школі та армії. Підтвердженням цьому є діяльність при Полтавській єпархії УПЦ МП єпархіальних відділів: по роботі з молоддю, взаємодії зі збройними силами, правоохоронними органами та виправно-трудовими закладами; релігійної освіти, місіонерства та катехизації; православного педагогічного товариства Полтавщини. Велика робота у цьому напрямку також проводиться Православним молодіжним братством на честь Козельщинської ікони Божої Матері та Місіонерською духовною семінарією УПЦ МП м. Комсомольська.

Уже традиційними стали проведення релігійною громадою ХВС «Світло життя» м Полтави заходів до Міжнародного дня захисту дітей (1-го червня) та Дня знань (1-го вересня) розважальних дитячих програм «Мир у всьому світі». Значну увагу приділяють освітньо-виховній роботі й інші протестантські релігійні організації області. Іудейські релігійні громади Хабад Любавич міст Полтави та Кременчука утримують навчально-виховні комплекси.

Добродійна діяльність у регіоні здійснюється переважно в наступних формах: відпочинок та оздоровлення дітей, допомога бідним, допомога дитячим будинкам, будинкам для літніх людей, багатодітним сім'ям, дітям-сиротам, соціально-реабілітаційним центрам, добродійна діяльність у місцях позбавлення волі.

Керуючись Конституцією України, Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації», Указом Президента України від 21.03.2002р. № 279 «Про невідкладні заходи щодо остаточного подолання негативних наслідків тоталітарної політики колишнього Союзу РСР стосовно релігії та відновлення порушених прав церков і релігійних організацій», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2002 року № 564-р «Про перспективний план невідкладних заходів щодо остаточного подолання негативних наслідків політики колишнього Союзу РСР стосовно релігії та відновлення порушених прав церков і релігійних організацій», іншими нормативними документами облдержадміністрація, місцеві органи виконавчої влади й самоврядування продовжують працювати над реалізацією в області державної політики з питань свободи совісті, проведенням заходів з оптимізації державно-церковних відносин, розв'язанням гострих питань, що виникають на релігійному ґрунті.